Pregrada.info

NEZAVISNI PREGRADSKI LIST

OŽUJAK 2009. | BESPLATNO IZDANJE | BROJ 3. GODINA I.

PREDSTAVLJAMO

- KUD Pregrada
- Kostelska žena
- Forum mladih SDP-a
- ŠRC Sv. Ana

JEZIKOSLOVLJE

Porijeklo pregradskih prezimena

TRADICIJA

Pregradska narodna nošnja

TEMA BROJA

MJESNI ODBORI

IMPRESSUM

Pregrada.info
nezavisni pregradski list

OŽUJAK 2009.
BROJ 3. GODINA I.

- BESPLATNO IZDANJE -

List priprema **udruga Zefra** (www.zefra.hr) u suradnji s **Pregrada.info portalom** (www.pregrada.info)

Prva tri broja sufinancira ZAMAH Regionalna zaklada za lokalni razvoj (www.zamah.hr)

Osnivači Pregrada.info portala:
Zlatko Šorša, Davor Špiljak, Josip Krušlin

Tekstovi:
Tajana Broz, Igor Cigrovski, Jelena Jurić, Ivan Kantoci, Boris Krizmanić, Vedran Krog, Marko Lephamer, Slavica Reiner, Tomislav Svečak, Zlatko Šorša, Mirjana Šurbek, Marko Vešligaj

Fotografije:
Ivan Kantoci, Boris Krizmanić, Vedran Krog, Josip Krušlin, Davor Petrak, Hrvoje Šorša, Zlatko Šorša, Davor Špiljak

Naslovnica:
Josip Krušlin

Grafička priprema:
Hrvoje Šorša

Tisak:
Tiskara Matis d.o.o.
www.matis-pregrada.hr

Fotografije na unutrašnjem dijelu korica je poslikao i sakupio pokojni **Jurica Kantoci**, pregradski kroničar.

KAZALO

UVODNIK

Pred vama je treći broj lista Pregrada.info. Treći broj ujedno je i posljednji kojeg radimo u suradnji s Regionalnom agencijom za lokalni razvoj - ZAMAH-om. Tri broja u ukupnoj nakladi od 3.700 brojeva ispunila su, vjerujemo, svoju osnovnu namjenu informiranja građanstva o funkcioniranju lokalne samouprave i zajednice. Materijala i volje za nastavak ima i previše, a hoćemo li to pretočiti u još koji tiskani broj, ovisit će prvenstveno o dostupnosti financijskih sredstava.

U ovom broju opisujemo Mjesne odbore kao najneposredniji način sudjelovanja u radu tijela lokalne samouprave. Nastavljamo s predstavljanjem pregradskih udruga, a tu je i treći dio teksta o pregradskim prezimenima. Baka Slavica predstavlja nam tradicionalnu narodnu nošnju tekstom koji je začetak jednog većeg projekta.

Naša kontakt adresa **list@pregrada.info** i dalje je otvorena za sve sugestije, kritike, prijedloge, materijale, a tu je i portal na adresi **www.pregrada.info** gdje možete pronaći aktualnije informacije.

Pred nama su svibanjski lokalni izbori. Nadamo se da su tekstovi pomogli u shvaćanju funkcioniranja lokalne samouprave te da će vas motivirati za izlazak na birališta jer, kako kažu, lošu vlast biraju dobri građani koji na dan izbora ostanu kod kuće.

Do čitanja...

Koordinator projekta Josip Krušlin

Mjesni odbori

Piše: **Tajana Broz, dipl. politologinja**

U prvom broju Pregrada.info pozbavili smo se gradskom razinom lokalne samouprave, dok ćemo se u ovom broju spustiti stepenicu niže i vidjeti kako ona izgleda na svojoj najnižoj razini: u mjesnoj samoupravi odnosno mjesnim odborima.

Mjesni odbor osniva se statutom jedinice lokalne samouprave kao oblik neposrednog sudjelovanja građana u odlučivanju o lokalnim poslovima od neposrednog i svakodnevnog utjecaja na život i rad građana. On se osniva za jedno naselje, više međusobno povezanih manjih naselja ili za dio većeg naselja, odnosno grada koji u odnosu na ostale dijelove čini zasebnu razgraničenu cjelinu (dio naselja). Konkretno, na području grada Pregrade radi se o 10 mjesnih odbora: Pregrada, Bušin, Sopot, Vinagora, Stipernica, Gorjakovo, Cigrovec, Benkovo, Plemenšćina i Kostel.

Posljednji izbori za Vijeća mjesnih odbora grada Pregrade održali su se 13. ožujka 2007. godine.

Prema Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi Statutom grada može se mjesnom odboru povjeriti obavljanje pojedinih poslova iz samoupravnog djelokruga grada, koja su od neposrednog i svakodnevnog utjecaja na život i rad građana na području mjesnog odbora. Sredstva za obavljanje tih poslova osiguravaju se u proračunu grada.

Tijela mjesnog odbora su vijeće mjesnog odbora i predsjednik/predsjednica vijeća mjesnog odbora. Vijeće mjesnog odbora biraju građani i građanke s područja mjesnog odbora koji imaju biračko pravo. Članovi/članice vijeća biraju se neposredno tajnim glasovanjem, a na postupak izbora se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave o kojemu smo više pisali u prvom broju. Mandat članova i članica vijeća mjesnog odbora traje četiri

godine. Vijeće mjesnog odbora donosi program rada mjesnog odbora, pravila mjesnog odbora, poslovnik o svom radu u skladu sa statutom, financijski plan i godišnji obračun te obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i statutom.

Vijeće mjesnog odbora iz svoga sastava tajnim glasovanjem bira predsjednika ili predsjednicu vijeća na vrijeme od četiri godine. Predsjednik/predsjednica vijeća mjesnog odbora, u skladu sa statutom, predstavlja mjesni odbor i za svoj rad odgovara vijeću mjesnog odbora. Predsjednik i članovi Vijeća mjesnog odbora navedene dužnosti obavljaju volonterski bez, naknade.

Vijeće mjesnog odbora, u skladu sa statutom, radi raspravljanja o potrebama i interesima građana te davanja prijedloga za rješavanje pitanja od mjesnog značaja, može sazivati mjesne zborove građana. Mjesni zbor građana saziva se za dio područja mjesnog odbora koji čini određenu cjelinu (dio naselja, stambeni blok i sl.).

Vijeće mjesnog odbora donosi godišnji program rada mjesnog odbora te ga podnosi na potvrdu zboru, odnosno zborovima građana. Program rada mora se zasnivati na realnim potrebama i mogućnostima, a za narednu godinu donosi se najkasnije do kraja listopada tekuće godine što znači da su Vijeća mjesnih odbora u Pregradi već donijela planove rada za 2009. godinu. Program rada mjesnog odbora sadržava popis aktivnosti te izvore sredstava za njihovu realizaciju.

Za djelatnost mjesnih odbora, u smislu osiguravanja nužnih sredstava za njihovo poslovanje (minimalne administrativne i slične troškove) te za obavljanje povjerenih im poslova iz samoupravnog djelokruga grada, mjesnim odborima se sredstva osiguravaju u grdskom proračunu.

Za financiranje svojih djelatnosti mjesni odbori mogu osiguravati druga sredstva i to:

a) prihode od imovine i imovinskih prava mjesnih odbora,

b) donacije pravnih subjekata i građana,

c) druga sredstva.

Gradska uprava osigurava odgovarajuće uvjete radi pružanja pomoći mjesnim odborima u obavljanju administrativnih, računovodstvenih i drugih odgovarajućih poslova.

Ovako kako su mjesni odbori zamišljeni oni bi trebali predstavljati vezu između gradske uprave i građana/ki te artikulirati najosnovnije komunalne potrebe pojedinog područja grada. No, kako sami mjesni odbori ne raspolažu samostalno financijskim sredstvima, zadnja riječ je na gradskoj upravi što dovodi u pitanje svrsishodnost postojanja mjesnih odbora na način na koji postoje i biraju se danas. Ljudi koje izabiremo na izborima za vijeća mjesnih odbora realno imaju minimalnu moć i tek posredni utjecaj na raspodjelu gradskog novca te je time i njihova realna odgovornost za situaciju u mjesnim odborima zanemariva. Gotovo cijela uspješnost njihovog djelovanja temelji se na dobroj volji i razumijevanju gradske uprave.

Mogućnost promjene?

Funkcioniranje upravo ovih najnižih oblika lokalne samouprave u manjim gradovima kao što je Pregrada uvijek iznova povlači pitanje: "Odgovara li naš izborni sustav u gradovima realnom stanju?". Upravo izborni sustav određuje ponašanje i funkcioniranje vlasti, usmjerava odgovornost na točno određene političke funkcije i, kao što ćemo vidjeti nakon sljedećih lokalnih izbora, itekako utječe na političku dinamiku lokalne zajednice. Mišljenja sam da bi nam na lokalnoj razini, a uzevši u obzir hrvatsko opredjeljenje za decentralizaciju, puno bolje odgovarala lokalizirana verzija njemačkog izbornog sustava. To bi značilo da se pola gradskog vijeća bira kao i do sada, dakle birači i biračice daju svoje glasove listama političkih stranaka koje nude određen program razvoja grada. Drugi bi se dio vijeća birao većinskim sustavom, odnosno svaki mjesni odbor bi u gradsko vijeće birao svog predstavnika/cu imenom i prezimenom. Upravo bi tako izabrani vijećnici i vijećnice imali ulogu poveznika između građana i gradske uprave te bi bili dužni sazivati zborove građana. Time bi se na neki način sadašnjim predsjednicima Vijeća mjesnih odbora koji obavljaju upravo tu funkciju dala snaga za veći utjecaj na usmjeravanje gradskog proračuna prema bazičnim komunalnim potrebama stanovništva. S druge strane vijećnici/ce izbrani sa stranačkih lista brinuli bi o ujednačenom razvoju grada i općim potrebama stanovništva što bi nužno dovelo do ujednačenog razvoja i pravednog zadovoljavanja potreba svih građanki i građana.

Financiranje mjesnih odbora

Piše: **Marko Vešligaj, dipl. ekonomist**

Mjesna samouprava u grdskom proračunu ne iskazuje se kao samostalni dio, već kao program ili aktivnost u okviru razdjela gdje su locirani predstavničko tijelo i izvršno tijelo grada. Mjesna samouprava osniva se statutom i po zakonu ima status pravne osobe, a račun joj je vezan uz račun proračuna grada, dakle dio je jedinstvenog računa proračuna. Pritom njezini prihodi i rashodi moraju biti obuhvaćeni u njezinom financijskom planu koji je sastavni dio proračuna lokalne jedinice. Mjesni odbori svoje financijske planove sastavljaju prema uputama jedinica lokalne samouprave i podnose izvještaje o izvršenju svojega programa na način i pod uvjetima koje odredi lokalna jedinica. To znači da se u proračunu lokalne jedinice osiguravaju sredstava za obavljanje poslova koji proizlaze iz povjerenih poslova i onih koji proizlaze izravno iz zakona. To u proračunu izgleda ovako: mjesni odbori se često prikazuju u razdjelu proračuna zajedno sa predstavničkim (vijeće) i izvršnim (poglavarstvo) tijelima, pritom se tamo iskazuje plan financiranja osnovnih aktivnosti mjesnih odbora (materijalni rashodi, naknade za rad...), dok se program kapitalnih ulaganja posebno iskazuje.

Svi prihodi mjesne samouprave, uključivši i one koji nisu uplaćeni u proračun lokane jedinice već na račun mjesnog odbora, prihod su proračuna lokalne jedinice na čijem se području mjesna samouprava nalazi. Svi rashodi mjesne samouprave uključuju se u nadležni proračun lokalne jedinice. Mjesni odbori dužni su svoje financijske izvještaje o prihodima i rashodima dostaviti nadležnoj lokalnoj jedinici koja ih je dužna konsolidirati. Iz svega ovoga vidljivo je da mjesni odbori nemaju gotovo nikakve financijske samostalnosti i da gotovo sve poslove oko financiranja vodi lokalna samouprava, što je s jedne strane i razumljivo s obzirom da mjesni odbori ipak, posebno u manjim sredinama, pokrivaju područja od nekoliko stotina stanovnika pa bi u slučaju da i mjesni odbori imaju određenu samostalnost, to zahtijevalo i postojanje stručnih službi, što bi dodatno povećalo troškove rada mjesnih odbora. S druge strane postavlja se pitanje njihova postojanja, ukoliko uopće nemaju financijskih sredstava kojim će slobodno raspolagati, nego je to isključivo pravo lokalne jedinice odnosno grada. Grad stoga ima isključivo pravo odlučivanja gdje će se usmjeriti sredstva, te to može uvelike biti podložno političkim manipulacijama. I ovdje je potrebna toliko spominjana financijska decentralizacija, jer potrebno je dati i najnižim oblicima samouprave određenu financijsku samostalnost

1. VIJEĆE MJESNOG ODBORA PREGRADA

1. Zlatko Kantoci (predsjednik)
2. Dr. Mirjana Krištić
3. Irena Krsnik
4. Josip Vdović
5. Marijan Hohnjec (zamjenik predsjednika)
6. Tomislav Krušlin
7. Vladimir Čaberica

2. VIJEĆE MJESNOG ODBORA BUŠIN

1. Ignac Pasariček
2. Josip Ilić (zamjenik predsjednice)
3. Višnja Jelačić(predsjednica)
4. Milan Špiljak
5. Žarko Žiger

3. VIJEĆE MJESNOG ODBORA SOPOT

1. Davor Antolić (predsjednik)
2. Boris Bedeniković
3. Josip Mikulaš
4. Boris Karažija
5. Stjepan Horvat (zamjenik predsjednika)

4. VIJEĆE MJESNOG ODBORA VINAGORA

1. Josip Lazički (predsjednik)
2. Ignac Bosnar (zamjenik predsjednika)
3. Leonard Hlupić
4. Josip Boršic
5. Milan Brezinščak

5. VIJEĆE MJESNOG ODBORA STIPERNICA

1. Stjepan Hajdinjak (predsjednik)
2. Marijan Osrečki
3. Branko Špiljak (zamjenik predsjednika)
4. Branko Ivanjko
5. Mario Ivanjko

6. VIJEĆE MJESNOG ODBORA GORJAKOVO

1. Božica Fišter (predsjednica)
2. Cecilija Šoštarić (zamjenica predsjednice)
3. Milan Cesarec
4. Miljenko Tuđina
5. Damir Fistrić

7. VIJEĆE MJESNOG ODBORA CIGROVEC

1. Milan Brezak (predsjednik)
2. Marijan Burić
3. Slavko Šorša
4. Milan Šoštarić
5. Ivica Hrenar (zamjenik predsjednika)

8. VIJEĆE MJESNOG ODBORA BENKOVO

1. Branko Smrkulj (predsjednik)
2. Ivan Leskovar
3. Željko Vdović (zamjenik predsjednika)
4. Darko Hrestak
5. Zvonko Vdović

9. VIJEĆE MJESNOG ODBORA PLEMENŠĆINA

1. Ivan Gorupić (zamjenik predsjednika)
2. Tomica Krsnik
3. Stanislav Mikulaš (predsjednik)
4. Marijan Belošević
5. Mario Miklaužić

10. VIJEĆE MJESNOG ODBORA KOSTEL

1. Darko Javorić (predsjednik)
2. Dragutin Čuček (zamjenik predsjednika)
3. Mirko Cajhen
4. Branimir Drenški
5. Josip Krog

Popis Mjesnih odbora preuzet s www.pregrada.hr

KUD Pregrada

Piše: **Vedran Krog**

Začeci današnjeg Kulturno-umjetničkog društva «Pregrada» sežu u vrijeme prije 1914. godine kada djeluje Pjevački zbor «Vladoje Koščića». 1925. godine osnovan je i Muški pjevački zbor "Kunagora" a vodio ga je gdin Petek, pregradski sudac. Čini se da su ti zborovi radili s prekidima jer se novi zbor osniva 1936. godine, a osnivač je ponovno jedan sudac, S. Janković. Zabilježeno je da je taj zbor djelovao do 18. kolovoza, 1941. godine, a u društvu je tada osnovan i sastav tamburaša. Nakon II. svjetskog rata društvo se obnavlja pod vodstvom Silve Belja, a 1959. godine rukovođenje preuzima Josip Salamon, učitelj i kasnije ravnatelj škole koji svojim upornim i kvalitetnim radom daje pečat djelovanju Društva. Nakon nekoliko godina aktivnog rada Društvo prestaje s djelovanjem sve do 1981. godine. Da bi se oživio kulturni i društveni život u mjestu, 1981. godine ponovno se javlja inicijativa za osnivanje kulturno-umjetničkog društva. Šesnaestog svibnja iste godine održana je osnivačka skupština KUD-a "Edo Leskovar" Pregrada. KUD je radio u pjevačkoj i tamburaškoj (voditelj: Josip Salamon), dramskoj (voditelji: Ana Vincek, Zlatko Pošta) i folklornoj sekciji (voditelj: Josip Antonić), a za prvu predsjednicu KUD-a "Edo Leskovar" izabrana je Anica Leskovar. Prvi nastup KUD-a bio je iste godine na manifestaciji "Branje grojzdja '81.", a samo neke od izvedenih pjesama bile su "Nikaj na svetu....", "Regiment po cesti gre" i "Mrže stvari nij na svitu". Od tog vremena, KUD počinje sa kontinuiranim radom te kao takav, uz manje promjene, ali bez prekida rada, djeluje i danas. 1987.g. u sastav KUD-a ulazi i plesna skupina "Bambi", te se formira sekcija limene glazbe pod vodstvom Franje Kaučića. 1992. godine KUD "Edo Leskovar" mijenja ime u KUD "Pregrada".

Danas Kulturno-umjetničko društvo «Pregrada» djeluje kroz četiri sekcije i to: mješoviti pjevački zbor, sekcija limene glazbe (trenutno manje aktivna), folklorna sekcija i tamburaška sekcija. Voditeljica sekcije mješovitog pjevačkog zbora je Marija Ivanjko, voditelj folklorne sekcije je Mladen Filipec, dok tamburašku sekciju vodi Franjo Kaučić. Već drugi mandat predsjednik Društva je Damir Cajhen, dok dužnost tajnice obnaša Marija Hercigonja. Također spomenimo da Društvo danas broji stotinjak članica i članova. Kroz svoje sekcije Društvo djeluje na očuvanju kulturnih vrijednosti i tradicija vlastitog kraja. Kroz mnoge nastupe Društvo je dalo doprinos u stvaranju općeg kulturnog identiteta i očuvanju žive i izvorne tradicije kraja iz kojeg dolazi. Međutim, na repertoaru Društva nisu samo programi koji su usko vezani za vlastiti kraj i ovdašnju tradiciju, nego i mnogo šire. Uz to, sekcije limene i tamburaške glazbe, te pjevačkog zbora kroz svoj rad njeguju i klasične, narodne, zabavne, etno i duhovne žanrove.

Kroz dvadeset sedam godina aktivnog i kontinuiranog rada Društvo je sudjelovalo na mnogim televizijskim i radijskim

emisijama, smotrama, druženjima i manifestacijama u zemlji i šire, pa je tako, između ostalog, tamburaška sekcija ponosni „vlasnik“ «Zlatne tamburice» iz Mača – najprestižnijeg tamburaškog natjecanja u sjeverozapadnom dijelu Hrvatske (danas već možda malo manje atraktivnom), folklorna sekcija predstavljala je Hrvatsku na Međunarodnoj smotri folklora, sekcija Mješovitog pjevačkog zbora redoviti je sudionik smotri pjevačkih zborova, dok se od inozemnih nastupa mogu izdvojiti gostovanja u Sloveniji, Nizozemskoj i Italiji. Sekcije kulturno-umjetničkog društva redovito održavaju svoje probe, a svi koji se žele aktivno uključiti u rad Društva mogu to učiniti na način da se jave predsjedniku Društva ili voditeljima sekcija. U trenutku kada budete ovaj broj „pregrada.info“ glasila držati u svojim rukama kudovci su već odradili nastup na božićnom koncertu, a nakon kratke novogodišnje stanke slijede pripreme za nadolazeće nastupe u idućoj godini. U novoj 2009. kudovci se nadaju da će napokon, nakon skoro tri godine, prestati biti „beskućnici“, te da će se ipak pronaći rješenje kojim bi se Društvu osigurala prikladna prostorija za održavanje proba i ostalih popratnih aktivnosti.

Dečki iz Pregrade

Piše: **Vedran Krog**

Tamburaški sastav Dečki iz Pregrade čine članovi tamburaške sekcije Kulturno-umjetničkog društva "Pregrada". Nastupajući samostalno i prateći razne soliste bilo je potrebno osmisliti pamtljiviji naziv tamburaškog sastava. Upravo u tu svrhu iskorišten je naziv pjesme skladatelja Siniše Doronjge "Dečki iz Pregrade". Tamburaška sekcija KUD-a "Pregrada" kontinuirano djeluje već više od 27 godina, a u trenutnom sastavu (s manjim izmjenama) već 10-tak godina. U posljednjih godinu dana razvila se suradnja s mladim pregradskim kantautorom Krunoslavom Jazbecom koja je urodila mnoštvom zajedničkih nastupa. Također postoji uspješna suradnja i s vokalnom skupinom "Kmeti" iz Pregrade, kao i sa solistima Elenom Ciglenjak i Milkom Peerom iz KUD-a "Pregrada". Također ćemo spomenuti i zapažene nastupe sa sljedećim solistima: Barbara Othman, Radek Brodarec, Ivica Pepelko... Uz samostalne nastupe i nastupe sa solistima, u sklopu KUD-a "Pregrada" tamburaški sastav redovito prati folklornu sekciju i sekciju mješovitog pjevačkog zbora. Na repertoaru TS-a "Dečki iz Pregrade" nalaze se djela narodne, zabavne, filmske, operetne, folklorne i etno glazbe. Neke od skladbi u izvođenju TS-a „Dečki iz Pregrade“ možete preslušati na www.myspace.com/deckiizpregrade. U idućoj godini očekuje se mnoštvo nastupa sa solistima, kao i sa svim sekcijama KUD-a „Pregrada“, a u planu je i snimanje nosača zvuka s najčešće izvođenim skladbama. „Dečki z Pregrade“ su Franjo Kaučić (brač I), Željko Kaučić (bugarija D), Damir Cajhen (bas), Dubravko Leskovar (bugarija G), Bojan Apostolovski (brač II), Tomica Kušar (prim I G), Zdravko Novak (čelović) i Vedran Krog (prim II D).

Udruga „Kostelska žena“

Piše: **Mirjana Šurbek**

Udruga „Kostelska žena“ osnovana je početkom 2003 godine, a svoje prvo veće druženje i svojevrsno službeno predstavljanje imala je za Dan žena 8. ožujka te, 2003. godine. Kako je riječ o udruzi koja okuplja žene koje žive na selu, a zbog svojih brojnih obaveza često i nemaju previše vremena za društveni život, cilj je bio da se žene okupe i organizirano nastupaju u poslovima koje su ionako one prije obavljale, ali najčešće na inicijativu muškaraca. Međutim kostelske žene dokazale su da u svom radu i te kao mogu biti i samostalne, te da mogu pokrenuti brojne inicijative koje će biti na dobrobit cijeloga kostelskoga kraja. Kostelske žene posebno su ponosne na svoju suradnju sa Klubom „Kostelska pištola“ i svojim doprinosom kojega sve godine daju da glavna kostelska manifestacija „Kostelska uskrsna pištola“ bude svake godine na jednom visokom nivou i da ju iz godine u godinu posjećuje sve više i više posjetitelja koji se žele vratiti na kostelski Vuzem i iduće godine. Iako ponekad i previše samozatajne dale su svoj doprinos velikim projektima u realiziranim u posljednje vrijeme u Kostelu kao što su uređenje prostorija Kluba „Kostelska pištola“ i uređenje školskog igrališta. U svom radu udruga je posebno orijentirana na očuvanje tradicijskih običaja naših starih, a njezine članice na glasu su po odličnim kolačima, koje spravljaju za razne manifestacije u organizaciji Grada Pregrada i Krapinsko-zagorske županije. Tako udruga koja u svom radu uvelike surađuje s turističkom zajednicom grada i županije. Između ostalog svake godine sudjeluje na velikoj županiskoj manifestaciji“Babičini kolači“, naravno i na „Branju grojzdja“ gdje Kosteljanke imaju svoj štand i zajedno s medarima promoviraju gastromsku ponudu našega grada. Posebno su ponosne na svoj nastup u emisiji HTV-a „Malo misto“ snimljenoj u Pregradi u ljeto 2006. godine. Osim ovih aktivnosti većinom orijentiranih na turističku promociju našega kraja, udruga nastoji svojim aktivnostima brinuti o svim generacijama u Kostelu, pa su tako česti njihovi posjeti domovima za starije osobe, organiziraju se u suradnji s pregradskom Gradskom knjižnicom posjete kazališnim predstavama u Zagrebu, a najmlađe u Područnoj školi Kostel daruje se svake godine za Sv. Nikolu. Kostelske žene su također pokrenule akciju čišćenje okoliša, a i redovno pomažu Župi Kostel u uređenju crkve povodom velikih blagdana.

Vodstvo udruge predvođeno predsjednicom Mirjanom Šurbek, tajnicom Snježanom Dreniški i članicama Upravnog odbora u narednom periodu želi nastaviti rad na aktivnostima na kojima su se već dokazale, posebno se to odnosi na kostelski „Vuzem“ koji je postao nezamisliv bez udruge „Kostelska žena“, također u planu su i neke nove akcije poput uređenja dječjeg igrališta u Kostelu. Kostelske žene koje broje na papiru četrdesetak članica (ali prema potrebi svaka kuća u Kostelskom kraju spremna je uključiti se u njihove akcije) pokazale su da voljom i zajedničkim radom mogu napraviti puno za mjesto u kojem žive. Zato su i prepoznate i cijenjene izvan Kostela te se osim Kostelske pištole i „streljanja za Vuzem“ i zahvaljujući njima čuje za Kostel diljem Zagorja. Također one svojim djelovanjem daju primjer kako i žene na selu mogu postati aktivne i doprinositi zajednici te time služe kao primjer aktiviranja žena na selu.

Forum mladih SDP-a Pregrada

Piše: **Marko Vešligaj**

Gradska organizacija Foruma mladih SDP-a Pregrade, ove je godine proslavila svoj deseti rođendan, velikim koncertom na pregradskom tržnom prostoru. Rođen u proljeće 1998. godine izrastao je u najaktivniji i najpoznatiji lokalni politički podmladak u Krapinsko-zagorskoj županiji. Da to nisu sam prazne riječi, dovoljno govore podaci o čak stotinjak akcija zabavnog, edukativnog, sportskog, kulturnog, političkog i inih sadržaja FM SDP Pregrada. Kroz Forum mladih prošlo je nekih stotinjak članova, mnogi od njih aktivni su i dalje u Forumu, neki samo u SDP-u pošto članstvo u Forumu mladih formalno prestaje nakon navršene tridesete godine. Dio članova iz tih kasnih devedesetih danas se može naći i u drugim strankama. FM je u ono vrijeme bio prva organizacija političkog podmlatka na području našega grada, organizacija koja je okupljala razne profile mladih ljudi u vremenima kad nije bilo na ovom području gotovo nikakvog organiziranja mladih. Zanimljivo je da je neke od svojih prvih akcija FM SDP Pregrada tih kasnih devedestih, predvođen prvim predsjednikom Borisom Koprivnjakom, tajnikom Vedranom Krogom i ostalim pionirima pregradskog FM-a poput Ivice Storjaka, Olivera Sedlara-Spisa, Bojana Apostolovskog, Ivane Krušlin, odrađivao s Mladim katolicima, predvođenim agilnim Milanom Leskovarom.

U svom radu godinama smo bili neraskidivo vezani uz zgradu diska, Domom kulture. Od 2000. do 2006. godine održavana je povodom Dana Grada Pregrade nezaboravna gitarijada „It's only rock'n'roll“ - humanitarni koncert mladih rock bendova, čime smo pokušali vratiti Pregradi njezin urbani identitet koji datira još iz osamdesetih godina i nezaboravnog „Klinca“. U tome smo velikim djelom i uspjeli: Pregrada i njezina „Gitarijada“ dobili su svoje nezaobilazno mjesto na karti rock'n'rolla u Zagorju.

Vjerujem da je i naš angažman pomogao da se dođe do uređenja zgrade od strane Zefre (čiji smo bili jedan od inicijatora osnivanja), a u suradnji s Gradom Pregradom i drugim udrugama. Trebao je to biti prostor koji ujedinjuje međutim postao je mjestom razdora, zato jer su neki razmišljali drukčije i nisu bili za slogu, svi znamo kako je to završilo.

FM SDP Pregrada nije bio samo u disku, bili smo nebrojeno puta i na ulici, od svojih početaka obilježavali smo Dan žena i pokušavali dati opet značaj ovome nekad zbog nepoznatih razloga nepoćudnom datumu. Obogaćivali smo i ponudu za tradicionalnu pregradsku fašničku povorku radeći fašničke fešte za mlade, prvi organizirali malonogometni turnir za „Berbu grojzdja“, obilježavali druge značajne datume, imali razne inicijative, pomagali u raznim prigodama, imali brojne druge akcije. Provodili smo akcije državog Foroma mladih, odradili s više ili manje uspjeha brojne kampanje SDP-a za parlamentarne i lokalne izbore, a od 2003. godine prisutni smo na internetu na adresi www.fm-pregrada.org.

Danas Forum mladih pod vodstvom predsjednika Zlatka Hanžića, „vječnog“ potpredsjednika Mladena Burića-Štelje i mladih snaga tajnika Hrvoja Šorše i potpredsjedince Petre Javornik broji tridesetak članova.

Da imamo i mnogo simpatizera, pokazali su pošli izbori za mjesne odbore u Pregradi, kad je lista, koja je po prvi puta većinski bila predvođene članovima FM – a ostvarila odlično drugo mjesto, ostavivši iza sebe liste stranaka koje su vodili neki od vodećih političara posljednjih 10-15 godina u Pregradi. Očito da naše vrijeme dolazi, budućnost je pred nama, a mi smo je zajedno s građanima Pregrade spremni i graditi.

ŠRC "Sveta Ana"

Piše: **Tomislav Svečak**

Nastanak Športsko rekreacionog centra "Sveta Ana" iz Gornje Plemenšćine pada u 1999. godinu dok kao registrirana udruga postoji od 2003. godine. Glavni pokretač bila je inicijativa mještana da mladi , a i svi ostali koji to žele dobiju prostor za rekreaciju, odnosno za druženje.

Najprije je to bilo malo travnato igralište na kojem bi se skupljala djeca iz okolnih sela. Iz godine u godinu igralište je raslo, ravnale su se nove površine i krčila neobradiva zemlja.

Aktivnim zalaganjem i financiranjem iz vlastitih sredstava igralište je izraslo u 880 m², a 2005. godine je i asfaltirano.

Igralište je ponajprije predviđeno za mali nogomet no služi i za dobar rukomet. U njegovoj okolini može se igrati stolni tenis, streetbasket, tu su njihaljke i klackalice za najmlađe, a predviđen je i teren za odbojku.

ŠPORTSKO REKREACIONI CENTAR «SVETA ANA» GORNJA PLEMENŠĆINA

Djelatnost našeg društva nije samo ograničena na priređivanje športskih i zabavnih manifestacija u sklopu našeg centra, već nam je cilj također promovirati naš kraj u svim područjima. Športskim i zabavnim događajima privlačimo sve zainteresirane iz šire okolice, a pomoću naših Internet stranica (www.src-svetaana.hr) omogućujemo svim zainteresiranima da se upoznaju s nama i našim radom te se isto tako mogu upoznati s povijesno–geografskim obilježjima Gornje Plemenšćine i okolice te povijesću kapele sv. Ana.

Djelatnost Udruge

* organizacija sportskih susreta
- Na terenima ŠRC-a Sveta Ana tijekom godine održava se više sportskih susreta , od kojih je najpoznatiji malonogometni turnir

* organizacija kulturno zabavnih sadržaja
- Povodom prošćenja Sv. Ane 26. 7. organizira se dvodnevna manifestacija sa raznim sadržajima

* okupljanje i organizacija slobodnog vremena mještana
- Poticanje stanovništva na sportska i društvena okupljanja najviše vikendom te praznicima

* uređenje i održavanje okoliša Svete Ane
- U samom početku ŠRC je počeo djelovati tako da se uredio zakrčeni prostor koji je okruživao kapelu. Naš centar uređuje prostor unutar i izvan kapele.

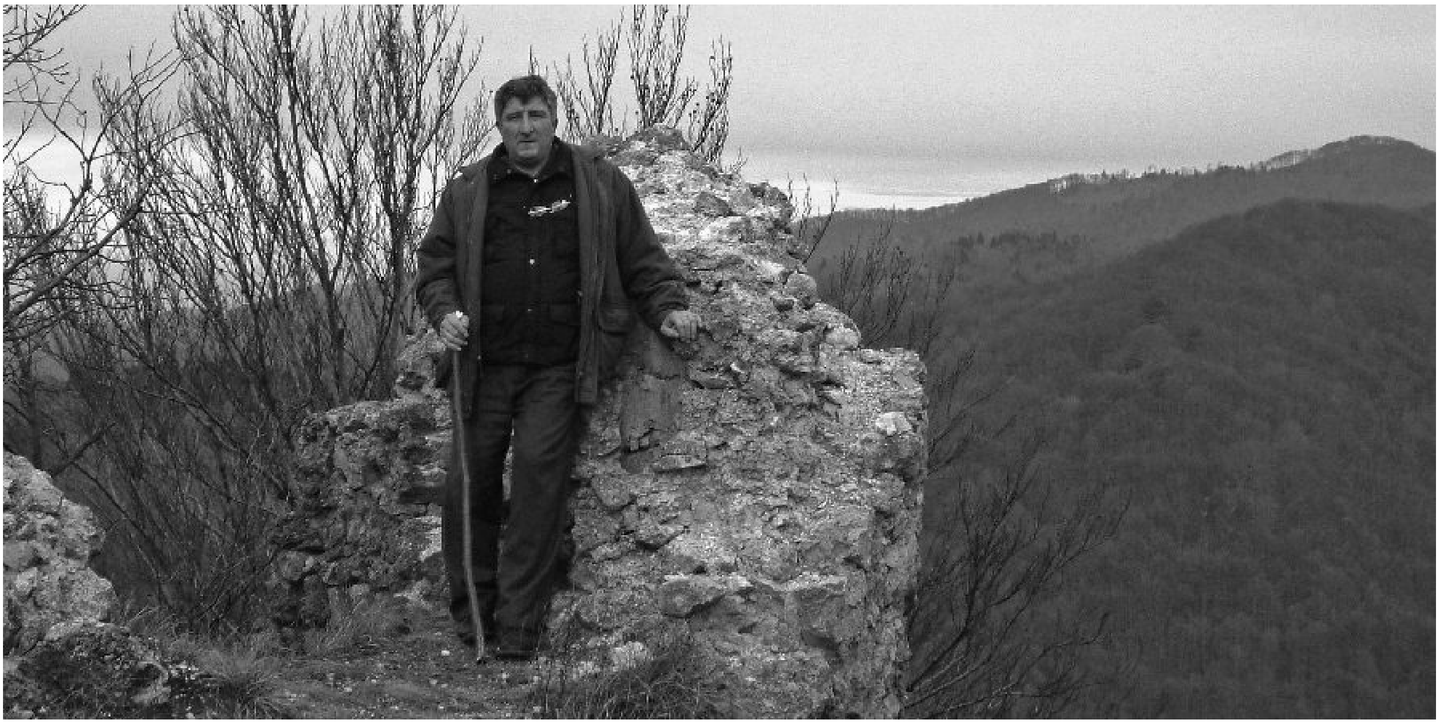
* suradnja s ostalim udrugama i organizacijama

Naš centar je otvoren za suradnju s udrugama raznih profila sa ciljem razmjenjivanja iskustava, širenjem poznanstava, upotpunjavanjem sadržaja jer samim osnutkom pridodajemo važnost druženjima.

Jedino ljubav i privrženost prema ovim bregima može zadržati mlado stanovništvo, koje je akter sadašnjosti i nositelj budućnosti i potaknuti ih da svoja znanja i ideje ulože u razvoj ovoga kraja te tako učine ovaj kraj ugodnijim za život i starih i mladih.
Kad netko poželi promijeniti svijet, da bude bolji za život i ugodniji – ni u najljepšem snu to sam neće postići, ali svatko može na bilo koji način doprinijeti da promjeni i najmanji kutak svog rodnoga kraja.
Pa evo, Š.R.C. «Sveta Ana» nastoji poboljšati svojim radom i postojanjem, ovaj naš mali svijet na brežuljcima oko sv. Ane.

Porijeklo prezimena u Pregradi i okolici (3)

Piše: **Boris Krizmanić**, boris.krizmanic@kr.t-com.hr

Do sad su objavljena dva nastavka teksta o pregradskim prezimenima. U ovom broju možete pročitati treći, posljednji nastavak.

Etnici i etnonimi

Etnici su prezimena istovjetna imenu nekog naroda ili su proizašla iz imena naroda kojemu je nositelj prethodno pripadao ili bio pod njegovom dominacijom. Etnonimi su pak prezimena koja pobliže određuju otkud je njegov nositelj, iz koje pokrajine, grada, sela, mjesta uopće ili čak niti to, naime, ljudima kojima prethodno boravište nije bilo moguće ustanoviti, nadijevalo se neodređeno prezime (npr. Novak itd)

Bakran – *iz Bakra* (kod Rijeke)
Bednjanec – sa rijeke *Bednje* ili iz *Bednje*
Biščan – iz *Bišća* (Bihaća)
Bišćan – isto kao Biščan
Bosnar – iz *Bosne* (jedno od prezimena zanimljivih za proučavanje migracionih tokova)
Brezak – iz *Brezna* (Donjeg ili Gornjeg)
Brezinščak – isto kao Brezak
Brezinšćak – isto kao Brezak
Brežnjak – *s brijega*
Bukovski – iz *Bukovja* područja uz desnu obalu donjeg toka Sutle (Slovenija)
Bukovšak – isto kao Bukovski
Ceraj – iz *Cerja*
Cerovski – isto kao Ceraj
Cigrovski – iz *Cigrovca*, sela jugozapadno od Pregrade
Crnogaj – iz *crnoga gaja* (šume)
Dravinec – sa *Drave*, iz Podravine
Gaber – iz *Gabra* sela kod Desinića
Gaberšek – isto kao Gaber (u pozadini je fitonib *grab*)
Gajski – iz *gaja* (gaj je uzgojena, njegovana šuma)
Gajšak – isto kao Gajski
Gajšek - isto kao Gajski
Gmajnić – sa *gmajne*, poljane
Gorišek – iz *gore*
Gradiški – iz *Gradišća* ili *Gradeca*
Halužan – iz slovenske pokrajine *Haloze*
Horvat – istovjetno s etnikom *Hrvat*
Hostić – iz *hoste* (šume)
Hriberski – sa *hriba*, vrha planine

Humski – iz *Huma*
Hustić – isto kao Hostić
Jazbec – iz *jazbine* (jazbina = dolina), srodno prezimenu *Dolinar.* Nije isključena veza sa zoonimom jazavac (kajk. jazbec)
Klanšek – iz *klanca*
Klauški – iz *Klauža* zaselka u Humu na Sutli (toponim Klauže vodi porijeklo od njemačke riječi *glas* = staklo) i upućuje na zaključak da se u humskom kraju od davnina proizvodilo staklo
Klenovšak – iz *Klenovca* (selo u Općini Hum na Sutli) ili iz Klenica (zaselak u sastavu Plemenšćine kod Pregrade)
Klokočovnik - iz *Klokočevca*
Kostanjšek – iz *Kostajnice* ili nadimačko prezime vezano na *kesten*
Kranjčec – iz *Kranjske* ili iz *Kranja* (Slovenija)
Kranjec – isto kao Kranjčec
Lazanec – živi uz *laz* (laz = polagani uspon na cesti, dio terena gdje se zaprega kreće usporeno)
Lazički – isto kao Lazanec (moguće i od *Lazar*)
Lupinski - iz *Lupinjaka* (naselje u Općini Hum na Sutli). Toponim je latinizam a prevodi se kao Vučjak ili Vučak
Lupinšek – isto kao Lupinski
Mlakar – iz *Mlake*
Mihovljanec – iz *Mihovljana*
Novačko – novi stanovnik nekog naselja kojemu porijeklo nije precizno ustanovljeno
Novak – isto kao Novačko
Novaković – isto kao Novačko
Oreški - iz *Orešja* (u Humu na Sutli)
Osrečki – iz *Osretka* (toponimi istog imena nalaze se kod Vinagore i kod Desinića)
Plavćak – iz *Plavića* (u Zagorskim Selima)
Podgajski – iz *Podgaja* (Petrovskog) ili općenito ispod gaja (uzgojene šume)
Podhraški – *pod-gradski* iz podgrađa nekog (feudalnog, utvrđenog) grada. Npr. Desinić je podgrađe Velikog Tabora
Pohovski – iz *Pohorja* (Slovenija)
Pokupec – iz *Pokuplja*
Poljanec – sa *Poljane* (ili općenito sa neke poljane)
Poredski – iz *Poredja* (toponim u Humu na Sutli)
Posavec - iz *Posavine*
Potočki – sa *potoka*
Potočnik – isto kao *Potočki*
Presečki - iz *Preseke* (npr. Petrovske) ili općenito iz *preseke*, tj. terena očišćenog od šume, iskrčenog, presječenog
Rovišnjak - iz *Rovišća*
Slonjšak – iz *Slunja*
Staroveški - iz *stare vesi*, tj. iz starog sela
Šaško - iz *Šaše* (selo između Jesenja i Bednje)
Škrnički – sa *Škrnika* (kod Kumrovca ili Krapinskih Toplica
Škrnjug – isto kao Škrnički
Turčić – *Turak*, doseljenik iz turskih krajeva (najvjerojatnije iz Bosne)
Turk – isto kao Turčić
Turniški – iz *Turnišća* (možda kod Desinića
Vrhovski - iz *vrha* (usp. Hriberski)
Zagvozda – *gvozd* = drveni ili željezni klinac, ili *šuma* (zagvozda = za šumom). Usporedi *Hustić*
Završki – za *vrhom* (usp. Vrhovski)
Zbiljski – iz *Zbilja* (naselje kod Desinića)
Zdolc – iz *dola*, doline (vidi Jazbec)

Ostala prezimena

Dok se za većinu prezimena nastalih prema krvnom srodstvu i prema zanimanju s velikom sigurnošću može reći da su nastala u drugoj polovici 16. stoljeća (nakon Tridentskog koncila), za prezimena od naziva životinja (zoonimi) i od naziva biljki (fitonimi) teško možemo odrediti vrijeme nastanka. Može se pretpostaviti da je dobar dio njih stariji od onih nastalih prema krvnom srodstvu i sežu u doba čvrste povezanosti čovjeka i biljnog odnosno životinjskog svijeta.

Kod dijela prezimena nastalih od fitonima nije također jasno da li su nastala direktnom fitonimskom motivacijom ili su izvedena od toponima te motivacije (npr. prezime *Klenovšak* moglo je nastati prema fitonimu *klen* ili od etnika *Klenice* ili *Klenovec*. Pitanje je što je, dakle, starije – prezime ili etnik?

Prezimena zoonimske motivacije:

Crviček – *crv* (nadimačkog porijekla)
Drožđan – *drozd*, ptica pjevica
Čuček – mladi *kokot* (nadimačkog porijekla)
Čuk – *ćuk*
Ćuk – isto kao Čuk
Golub – *golub* (usp. Ptičar)
Golubić – isto kao Golub
Grilec – *zrikavac*, kukac ravnokrilac (lat. *gryllus*), nadimačko prezime
Kušar – *gušter*
Orel – *orao* (dijalektalno)
Orlović – *orao*
Picek – *pijetlić* (vidi: Čuček)
Pevec – *pijevac*, slovenski oblik zoonima)
Puhek – *puh,* nadimačko
Škorc – dijalektizam od *čvorak*
Vrabec – *vrabac* (dijalektizam)
Vrabić – *isto kao Vrabec*
Zajec – *zec* (dijalektizam)

Prezimena fitonimske motivacije:

Ceraj, Cerovski – *cer* (ili iz Cerja)
Brezak – *breza* ili *iz Brezja*
Drenški – *dren*
Fiolić – *fiola, ljubi(či)ca*
Grahovar – *grah*
Grašić – *grašak, mali grah*
Hajdinjak – *hajdina, heljda*; moguće i od vrste ljetnog vrganja (hajdašica)
Hmelina – *hmelj*
Hrenar – *hren*
Hršak – *raž* (dijalektizam *hrž*)
Hrženjak – vidi *Hršak*
Hržica – vidi *Hršaka*
Hržina – vidi Hršak
Jagodić – *jagoda*
Javorić – *javor*
Javornik – *isto kao Javorić*
Kic – *kic*, ostatak kukuruznog klipa (nadimačko)
Klasić – *klas* (žita itd.)
Koprivnik - *kopriva*
Koprivnjak – isto kao *Koprivnik*
Koružnjak – *kukuruz* (dijalektalno: *koruza*)
Koren – *korijen* (dijalektalno: *koren*)
Leskovar – *lijeska*
Lipnjak - *lipa*
Regvar – *regvar* (srodno s Radić)
Ružak – vidi *Rožman*
Sporiš – *sporiš*, livadna biljka
Šafranko – *šafran*
Šaš – *šaš*, močvarna biljka
Živičnjak - *živica*

Prezimena od prirodnih pojava i sl:

Burić – *bura*, od imena Burko, Buro (ime se nadijevalo djetetu rođenom u vrijeme bure)
Jug – *jug*, strana svijeta
Jutriša – *jutro*, moguće *ranoranilac*, marljiv čovjek
Petek – *petak*, dan u tjednu (nejasna motivacija)
Pondeljak – *ponedjeljak*, dan u tjednu
Večerić – *večer*, doba dana

Prezimene neodređene motivacije:

Cesarec – u *cesarovoj* (carevoj) službi , moguće nadimačko prezime
Dečman – *Njemčev čovjek*, u Njemčevoj službi (njem. Deutsch – man)
Kralj – *kralj*, prema kraljevskoj službi (moguće nadimačko prezime)
Krog – *krug*
Tuđina – *Deutsch* – ina (Njem – čina), isto kao Dečman
Županić – *župan*, u županovoj službi, ili nadimačko prezime

Kršćani i politika

Piše: **Ivan Kantoci Vanč**

Nedjelja je poslije podne. Pitam sam sebe kako je to moguće. Da mi je netko na početku mojeg studija teologije u Zagrebu rekao da ću propovijedati i tumačiti biblijska čitanja na nizozemskom jeziku katolicima u Nizozemskoj, rekao bih da se malo šali. No to je stvarnost koja me prati već dvadeset godina. Danas je katolička crkva u mjestu Klarenbeek bila puna. Ove nedjelje ujutro održalo se u njoj ekumensko liturgijsko molitveno slavlje uz sudjelovanje velikog broja kako katolika tako i protestanata. Pjevao je vrlo lijepo jedan od zborova. Tema o kojoj sam propovijedao relevantna je za sve sredine a odnosi se na odnos vjere i politike. U Hrvatskoj je ova tema vrlo aktualna pa svoja razmišljanja želim podijeliti i s vama koji ovo čitate.

Nekolicina farizeja i herodovaca (Mt. 22, 15-21) postavilo je Isusu pitanje: "Je li dopušteno dati porez caru ili nije". Iz Isusova odgovora : "Dajte carevo caru, a Božje Bogu" želim razmišljati o odnosu kršćana prema politici.

Isusov odgovor "Dajte carevo caru a Božje Bogu" prisjeća na suvremen, posvuda priznat princip podjele između crkve i države. Koliko god je ta podjela s pravom i stvarnost, u osobnom životu mnogih građana koji su i vjernici ta podjela se u njima spaja: vjernici ne mogu promjene koje se događaju u društvu držati izvan crkve - koliko god bi to neki rado htjeli-; a u svojem društvenom angažiranju vjernik ne može svoj vjernički identitet isključiti. Vjera nije privatna stvar. Vjerovanje je društveno relevantno. Svom vjerovanju dati oblik traži odlučnost, koju mnogi uvijek ne mogu i ostvariti.

Kakav je danas odnos između crkve i države, vjere i politike u Hrvatskoj? Treba li se crkva miješati u politiku ili se držati po strani? Može li crkva svojom šutnjom postati suodgovorna za nečovječne zakone i strukture? Rasprava o porezu s kojom je i Isus bio konfrontiran često vodi k pobožnim tumačenjima o drugom dijelu njegova odgovora: "dajte Božje Bogu". Više pažnje ja bih htio dati prvome zadatku "dajte carevo caru".

Isusovo odgovor možemo opisati kao: ne izbjegavaj svoje građanske dužnosti ali znaj da Božje Kraljevstvo ne stoji u istoj ravni s onim carevim. Priznaj državno uređenje ali se suprotstavi prihvaćati državu s njenom politikom kao apsolutnu i božansku.

Ostaje li ovo diskutabilno pitanje o odnosu crkve i države, vjere i politike time nejasno? Treba li vjeru i politiku držati odvojeno kako bi se izbjegle poteškoće iz kojih se ne nalazi spas? Poteškoće su stvarno na dohvat ruke. Ukoliko se crkva miješa u politiku, tada crkva izlazi izvan granica svojih ovlasti. Drži li se po strani od politike, svojom šutnjom postaje suodgovornom za nečovječne zakone i strukture.
Kršćani vjeruju u 'Boga koji se zalaže za ljude'. Zbog toga kršćani u odnosu na politiku ne mogu biti samo promatrači. Kršćani - snagom koja se zalaže za ljude - trebaju smjeti govoriti gdje i kada je to potrebno. Kako bi se izbjeglo

⇨⇨⇨

da društvene i političke strukture lome ljude oko nas, ne mogu se kršćani ni crkva izuzeti od socijalno-političkog angažiranja. Društvu treba pomoći u oblikovanju mjesta stanovanja za svakog, gdje svatko može ostvarivati i ostvariti svoje ljudsko dostojanstvo.

Ipak politika ima i svoju vlastitu stručnost, neovisno o vjeri i crkvi. Crkva si ne treba prisvajati političke ovlasti. Evanđelja ne sadrže upute za rješavanje financijskih, ekonomskih, socijalnih i političkih problema. Kršćani se trebaju čuvati argumentiranja o politici s Biblijom u ruci. Potrebno je da crkva priznaje autonomiju politike. Ukoliko to ne čini, crkva se srozava na iznuđivanje moći putem klera koji uvijek tvrdi kako sve zna.

Kršćanska vjera želi doprinositi rastu čovječnosti i savjesnom djelovanju. Crkva treba biti budna i paziti da politika u svojoj 'zemaljskoj' zadaći ne prelazi svoje granice ili da ih proširuje. Zbog toga će se vjera umiješati u politički razgovor kada se pojavi pitanje 'za kojeg čovjeka, za kakav čovjekov identitet izvršiti izbor?' To je svakako onda na dnevnom redu kada je riječ o pitanjima kao što su npr. očuvanje ljudskog života, završetak ljudskog života ili oduzimanje ljudskog života, pitanje genetske tehnologije, doživljavanje ljudskih relacija, ekonomska solidarnost i sl.

I vjera i politika imaju svoju logiku i stručnost. Božje dati Bogu znaći također čovjeku dati ono što pripada čovjeku. Politika koja se nadahnjuje kršćanstvom trebala bi se temeljiti na tome. Ukoliko to ne čini neće biti niti dobrih rezultata. Ostvarivanje čovječnosti nije samo jedna od stvari koje mogu činiti kršćani, nego je to jedini i najdublji smisao postojanja svakog kršćanina. U isto vrijeme to je i porez kojeg su kršćani dužni dati Bogu. Isus nije bio niti je htio biti politička figura. Za Židove vjera i politika nisu bile odvojene. Isusovi sljedbenici su mislili kako će on prije ili kasnije postati kralj i protjerati Rimljane koji su im okupirali zemlju. Nikako si nisu mogli zamisliti Mesiju koji istovremeno ne bi igrao i političku ulogu. No Isus nije bio neka vrsta ajatolaha. On nije imao političku već proročku zadaću. Božje dati Bogu.

Ukoliko kršćani vjeruju da je Bog ljubav i ništa drugo nego ljubav, onda Bogu pripada suljubav. No Božja ljubav je isto izvorna s ljudskom ljubavlju. Prorok Isus potvrdio je prvu zapovijed prema Bogu, ali je dodao i drugu koja je jednaka prvoj, onu o ljubavi prema čovjeku. Onaj koji se osjeća taknutim Božjom ljubavlju, on tu ljubav želi darivati drugima. U tekstu apostola Mateja u glavi 25. stoji kao temelj i konačni kriterij: 'Što god ste učinili, ili niste učinili, jednome od ove moje najmanje braće, meni učiniste ili ne učiniste!'. Boga i čovjeka ne možemo nikada dijeliti jednog od drugoga.

Proroci su u Bibliji upozoravali kako Boga treba činiti. Bog se očituje. On je uvijek suradnik, nikad stran i daleki Bog. On je jedan s nama. Proroci pozivaju ljude kako bi Bogu u njihovim životima dali šansu da se očituje. Zbog toga se u Bibliji uvijek radi o Bogu koji oslobađa. On želi osloboditi od svega što mi nazivamo 'kućom za roblje': od svih oblika iskorištavanja i nečovječnog postupanja. Proroci pozivaju na pravednost. To ne znači da trebamo ponovno posegnuti za našim novčanicima. Srce nadilazi novac. Novac neće spasiti svijet niti će ikoga učiniti sretnim. Svjedoci smo prilika u kojemu su ekonomske vrijednosti i ekonomija dominantni. Punjenje vreća novcem ne može ljudima biti cilj. No na to se često svodi život mnogima.

Ako kršćani trebaju i žele Božje dati Bogu, naime njegovu volju za oslobađanjem i pravednošću, onda bi i oni trebali više nego dosad zauzimati se i davati čovjeku ono što čovjeku zaista i pripada. Ako je srce iznad novca i zajedništvo iznad individualizma, onda se može dotaknuti Božja univerzalna Ljubav. A ta je utisnuta duboko u srcu svakome od nas.

Zaštitimo nošnju kao naše kulturno narodno blago

Piše: **Slavica Reiner**

Prošlost nam je na cijelom području Hrvatskog zagorja ostavila mnoge tragove. Tu se stoljećima živjelo u teškim gospodarskim i društvenim prilikama. Najsiromašniji i najnapučeniji dio Hrvatske upoznaje i shvaća gosp. Milan Prpić, koji nakon 1915. god. iz Zagreba dolazi u Zabok i osniva „Tekstilnu industriju Milan Prpić" te tekstilnu industriju u Oroslavju „Preslica". Uz veću zaposlenost ljudi, vrlo brzo se mijenja način života žitelja. Osobito brzo se mijenja način odijevanja. Već nakon desetak godina mušku narodnu nošnju zamjenjuje građansko odijelo, dok se ženska narodna nošnja polako gubi nakon 1945. U okolici Pregrade najdulje se zadržala u Cigrovcu i Gorjakovu, dok se uz Sutlu potpuno gubi nakon 1900.

Zahvaljujući Mariji Hercigonja, koja je u staroj škrinji pronašla nekoliko rukom šivanih nošnji po modelu s početka XX. stoljeća, možemo i mi danas vjerno tradiciji i originalu obnoviti nošnju i tako sačuvati njezinu vrijednost. Nošnja je po svom izgledu jednostavna, bez bogatstva, svile, šarenila i ukrasa, što je razumljivo radi vjekovnog tereta feudalnog doba kojeg je stanovništvo podnosilo. U takvoj jednostavnosti odjeće nalazimo skladnost i stilsku ljepotu sredine gdje je ona u minulom razdoblju oblikovana.

Danas su tek rijetki ljudi koji se s nostalgijom sjećaju te bjeline i jednostavnosti. U određenim prilikama i svečanostima i danas se želimo predstaviti se široj javnosti kao Zagorci, ali rijetki se odluče obući našu nošnju, jer je „jadna i siromašna". No, ne mora biti tako i ona nije takva.

Kako bi se sačuvala njezina izvornost i originalnost, u suradnji sa županijskom turističkom zajednicom pokrećemo projekt šivanja izvornih narodnih nošnji za područje čitavog Hrvatskog zagorja. Još se može nabaviti domaće platno, a ima i žena koje znaju heklati špice pa se mogu podučiti mladi. Može se nabaviti i kupovnog lanenog platna. Najvažnije je da se nošnja dobro sašije.

Kod šivanja nošnje se najčešće griješi u sljedečem: svaki šiva po svome, nešto doda ili uzme iz neke druge sredine i gubi se izvornost. Kad se vidi ta jednostavnost kroja, savršeno šivanje rukom s koncem od preje (ispredena konoplja) umjetnički izrađena čipka ili vez, stane se u nevjerici, da se nešto tako savršeno moglo napraviti na ruke. Ispeglane falde bile su kao harmonika. Takva se svečana nošnja šivala kroz tri godine. Sijanje konoplje, predenje, tkanje platna, heklanje špica, šivanje, faldanje, izrada gumba...

Uz toliko uloženog truda i ljubavi u jednu svečanu haljinu ona se i s ponosom nosila. Za naše najveće svetke i svečanosti učinimo i mi tako. Iz naše prošlosti sačuvajmo ono što je naše najljepše, najvrijednije, najprepoznatljivije. Svoj identitet i pripadnost. Barem u nekim prilikama pokažimo s ponosom svijetu da smo Zagorci. Zaštitimo zagorsku narodnu izvornu nošnju kao naše kulturno narodno blago.

Zahvaljujemo se KUD-u Pregrada na ustupljenim slikama.

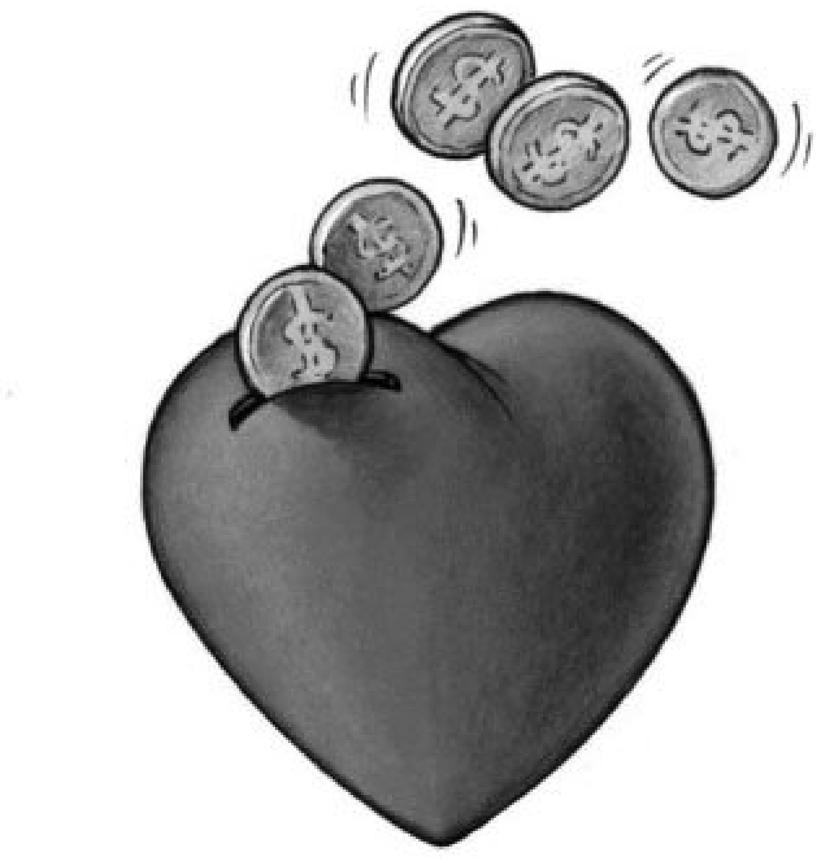
Kad narastem, bogato ću se udati

Piše: **Jelena Jurić**

Nisam voljela školu. Uglavnom sam bila hodajuća torba jer se od nje nisam ni vidjela.

Uzaludna su bila objašnjenja da moram učiti, da je škola jako bitna i da mi to garantira budućnost. Obično sam bila sva umeljana od čokolade dok sam slušala prodike o budućnosti i skakutala prema izlaznim vratima. Današnja psihologija ima više naziva za dijete kao što sam bila ja, a tadašnje su bake (vrlo često) koristile izraz „živo“. U školu sam išla s noge na nogu, krenula čista, a stigla prljava. Vraćala sam se trčeći da je torba sa leđa prešla na prednju stranu. Društvo je već čekalo. Zadaća?? – Nismo ništa imali. Mama je izražavala zabrinutost za moja ponašanja i nezainteresiranost za učenje, ali nisam ja imala vremena o tome razmišljati. -„Pa dobro Jelena, što ti misliš od čega ćeš ti živjeti ako ne budeš učila?!“ Nije dugo čekala na odgovor: „Ja ću imat bogatog muža.“ U čemu je problem?? Koji me ne bi poželio?! Imam najmodernije pištolje, najbrže autiće i oko stotinjak lopti za različite sportove. Nisam tada razmišljala kakve žene traže ti bogati muževi. Pa valjda smo mi tu da biramo?! Da male plastične autiće zamijenimo luksuznim automobilima. Čini mi se da danas žene koje idu u tom smjeru nazivaju „sponzoruše“. Mislim da se takve ne udaju nego da su više kao dodatna oprema. (Univerzalna - za više tipova automobila).

Kako sam odrastala počela sam više čitati i zaključila da ne bu to na dobro. Moj budući bogati muž bi inzistirao da mi glavna lektira bude kuharica. K'o da je isto teorija i praksa. Ako budem gubila vrijeme nad knjigama kako ću imati vremena za sebe i svog budućeg bogatog muža ?! Pravi je problem nastao kad sam uspjela zaraditi svoj prvi „dinar“. Kome treba bogati muž kad sama sebi mogu zaraditi, i ne trpjeti nečije prigovaranje na što trošim novac. Još da ja nekog uzdržavam?!?!? Budući bogati muž je imao još jednu prepreku - uobraženu mladu djevojku koja se inati.

Shvatila sam da su bogati muževi stekli bogatstvo i da oni zapravo ne vole „žene „dodatnu opremu „ i da i sami cijene kad se nešto postigne vlastitim radom i znanjem. Ako ih novac nije baš u tolikoj mjeri osvojio da je euro njihov službeni jezik (znam i taj, više aktivno manje pasivno). Ipak su i bogati budući muževi samo muškarci.

Ne znam kad je točno nestala moja vizija rješavanja egizstencijalnih problema udajom za bogatog muža. Možda mi se nije svidjela kravata ne nekom od bogatunskih odijela (čini li čovjeka ?!).Barem ne moram strahovati gdje parkiram novi BMW.

A bilo je tako jednostavno....samo sam se trebala bogato udati.

Posjetit ću Pregradu u proljeće

Piše: **Marko Lehpamer**

Bio sam u maturalnom razredu kada smo se odselili iz Pregrade. I otada sam zapravo prekinuo sve veze s Pregradom. (Moja, danas pokojna sestra, svojedobno se više godina angažirala u Pregradi oko Branja grojzdja, kao novinarka je pomagala u oblikovanju programa, i animirala je javnost). Pokušavao sam potisnuti i sva ona ne baš lijepa sjećanja na djetinjstvo i konačno na činjenicu da su nas iz Pregrade zapravo istjerali zbog stana, iako u Zagrebu nismo imali stan, nego smo stanovali u prolaznoj podstanarskoj sobi kroz koju su stanodavci dnevno barem po pedeset puta protutnjali. A uostalom, što se tiče vezanosti za Pregradu, nismo mi rođeni Pregrađani nego doseljenici. Ne želim ovime raščišćavati to vrijeme, toliko samo kao objašnjenje zašto sam bio sretan da smo otišli. A i sve ono što je grad nudio, i tada, bilo je nesumnjivo privlačno.

I sada, ne samo zbog ljubaznog poziva da napišem tekst za ovaj časopis, u meni se budi potreba da obnovim sjećanja na moje dane u Pregradi, dakle na djetinjstvo i ranu mladost jer to je – htio ja ili ne – dio mene i mojeg života. Pa onda ja ne preispitujem samo Pregradu nego i sebe.

Pregrada je tada u mnogočemu bila na silaznoj liniji, od nekadašnjega kotarskog pa kasnije općinskog središta, više nije bila ni sjedište općine. Gledajući iz daleka, silni novi razvitak Pregrada nesumnjivo duguje i činjenici da je ostvarila svoju samostojnost. I onda, u dužem razdoblju, obnavljaju se moji kontakti s Pregradom ili se stvaraju novi. Tako sam nakon toliko godina sreo Romicu (u osiguravajućem zavodu) i Lojzeka (na radio-stanici), moje školske kolege. Moji su prijatelji kupili seosku kuću u Gornjoj Plemenšćini i uredili je kao kuću za odmor. Kažu da radije odlaze tamo nego na more. Jedan mi je poznanik otkrio kako je otac njegove supruge bio šef pošte u Pregradi (gospodin Levar, sjećam ga se, kako ne). Tomislava doduše dugo nisam vidio, viđao sam ga dok je radio u turističkoj zajednici u Zagrebu, i on je dio one uobičajene priče kako su odgojitelji iz popravnog doma u Bežancu ženili mlade učiteljice u Pregradi. I onda, ta dinamična djevojka Jelena koja me pozvala da napišem ovaj tekst - nisam je pitao zna li da je u Pregradi rođen poznati rukometaš Janez Šurina (kasnije odvjetnik, kao što mu je i otac bio), golman tadašnjeg „Milicionara“ (danas „Zagreb“), a ja to svakako znam jer smo godinama stanovali u kući koja je bila vlasništvo njegovih roditelja.

Eto, kamo god krenem, naletim na Pregradu..

Ono što je nama u dječačkoj dobi mnogo značilo, bilo je kada se nešto stvaralo, događalo, kada je dolazilo nešto novo, po tadašnjim razvojnim društvenim planovima i tadašnjim modalitetima. Zatreperila je električna struja, ona je omogućila da se kasnije otvori kino. Tu je bila i knjižnica i

čitaonica. Tu smo onda učili igrati stolni tenis. Uređeno je nogometno igralište, uređen je prije rata izgrađen bazen. Pa onda prodavaonica voća i povrća. Nekada su svi imali svoje vrtove, a onda se nakupilo činovništva, došljaka, koji nisu imali svoje okućnice, a povrće nisu imali gdje kupiti. I onda je jedan domišljati domaći čovjek uspio urediti prodavaonicu u skladištu trgovačkog poduzeća „Kunagora“ (ne znam je li u Pregradi i danas sve povezano s Kunagorom), i tamo je poslije podne prodavao voće i povrće kupljeno na zagrebačkoj tržnici. Autobus je dolazio u pet poslije podne, nakon tri sata vožnje, a kasnije – kada smo se preselili u Zagreb – shvatio sam koliko je taj autobusni vozni red bio za njega povoljan – jer je robu kupovao na placu kada je već bila na pojeftinjenju.

Prema petogodišnjim i inim planovima Pregradu je svašta zapalo – pa je tako postojala i sušionica voća – ne baš dugo, doduše. Ne bih ja to ni znao da me neki pajdaši, valjda malo stariji od mene, nisu jedne večeri poveli pa smo tamo krali sušene kruške. Baš su bile izvrsne. Ne vjerujem da se u Pregradi baš mnogo ljudi sjeća te sušionice voća!

Za kraj priča o mojim susjedima. On je bio šef Udbe, mlad on, mlada mu žena, malena djeca, dečko i curica. Našli su si klapu, iz siromašnije obitelji, djeca jedno drugome do uha, jeli su domaći kukuruzni kruh, jer kruh nisu mogli kupovati. A taj se kruh silno sviđao toj udbaškoj djeci. Ali su, da bi dobili krišu kukuružnjaka, najprije morali izmoliti Očenaš. Ovo si je sirotinja priuštila, ali neugodnosti nisu imali.

Eto, tako sam se malo podsjetio na Pregradu iz onih dana. Ne smijem reći kolikoje to godina prošlo, da se mladi čitatelji ne uplaše. Mogu samo čestitati kako se Pregrada razvila. I doći ću u proljeće posjetiti Pregradu. Od čitave moje obitelji ostali smo samo ja i moja nećakinja Mihaela (sa svojom kćerkicom Mateom). Sjetio sam se da Mihaeli moram pokazati gdje se rodila njezina majka, i gdje je živjela kao dijete.

SPORT

ŽNK Pregrada Najbolja ženska ekipa u županiji

Piše: **Zlatko Šorša**

Sportska zajednica KZŽ izabrala je najbolje sportaše i ekipe županije za 2008. godinu.

Dodjela nagrada u organizaciji ŽNK Pregrada održana je u utorak 20.01.2009. u restoranu As u Pregradi gdje su u divnom okruženju uz nastupe Radeka Brodarca i KUD-a Pregrada te Adama Končića, koji je vodio program, podijeljena priznanja.

U kategoriji sportašica od 14-18 godina Martina Špoljar osvojila je treće mjesto te primila priznanje iz ruku Dubravka Šimenca. Po drugi puta ŽNK Pregrada pripalo je prvo mjesto u kategoriji ženskih ekipa, a priznanje im je uručio glavni tajnik HOO Josip Čop. Od ostalih priznanja izdvajamo prvo mjesto u kategoriji muških ekipa koje je pripalo KK Zabok, dok je najbolja sportašica Petra Gidek, a najbolji sportaš Nenad Šipek.

Za koga su ginuli hrvatski heroji?

Piše: **Igor Cigrovski**

Gledajući ovih dana dokumentarni serijel "VUKOVAR-groblje tenkova", sav se naježim. Za mene je Vukovar grad kojeg se sjećam po ratnim izvještajima Siniše Glavaševića, a kasnije, kad je pao, Vukovar po snimkama zaplakanih civila (žena i djece, bespomoćnih staraca...) iza kojih se vidi četnička zastava i transportno oklopno vozilo JNA, a u pozadini svira ona simfonija od koje se čovjek sav naježi.

Je li Vukovar morao pasti?

Sjećam se pogleda legedarnog pilota Marka Živkovića-Žike kad je došao po tatu da idu zajedno u rat. To je bio proziran pogled. Nekoliko dana prije toga njegov je brat kao pripadnik hrvatskih policajaca poginuo u Borovom Selu. Do toga trenutka Vukovarac Žika i moj tata kao školovani časnici i vojni piloti vjerovali su u mirno razrješenje ove strašne ratne priče.

Drugi je dan tata otišao u rat.

Zanimljivo je naglasiti da je Žika kada je došao po mojeg tatu rekao kako imaju avione. Radilo se o avionima za prskanje poljoprivrednih usjeva i sličnim protutipovima. Ali hrabroga Žiku ništa nije moglo spriječiti da brani svoj rodni grad, Vukovar. Tu je također bio i drugi tatin klasić Vukušić Mirko. Ta legendarna ekipa (Živković, Vukušić i ostali) patentirala je tzv. bojlerske bombe. Prvenstveno djelovanje ovih vojnih pilota, zbog teškog stanja u Vukovaru, bilo je humanitarno. Nadlijetali su dijelove grada gdje su bili civili i bacali im hranu i lijekove. Kako je u tom području u to vrijeme zračni prostor bio pod nadzorom premoćne JNA - koja je bila u funkciji četničke agresije - djelovanje ovih hrvatskih aviona bilo je još značajnije. Živković, Vukušić te još nekoliko njih koji su toga jutra otišli na zadaću, nikada se nisu vratili.

Je li je Vukovar morao pasti?

Pitaju se mnogi. Oni bolje upućeni ne žele o tome pričati, a oni koji su Vukovar u Zagrebu branili puni su spektakularnih priča, a Vukovar su vidjeli samo na TV-u. Mnogi heroji koji su branili Vukovar na prvoj crti, tvrde da Vukovar nije trebao pasti od velikosrpskog agresora. Pitanja je mnogo, a odgovora malo.

Zna se da ponekad, da bi se dobio cijeli rat, neke bitke treba i izgubiti.Priča se da je Vukovar pao zbog dogovora.Rat smo na kraju ipak dobili.

Ali za koga su onda ginuli hrvatski heroji!??

STARE FOTOGRAFIJE PREGRADE

1. Pregrada, dvadesete godine prošlog stoljeća.

2. Centar Pregrade krajem pedesetih godina prošlog stoljeća

3. Pleternica u Kostelu, fotografirano krajem pedesetih godina prošlog stoljeća ispred zadružnog doma.

Fotografiju ustupila obitelj Petrak iz Kostela.

Pregrada.info
NEZAVISNI PREGRADSKI LIST
BROJ 3 - GODINA I.
OŽUJAK 2009.